

Nr 235.

Av herrar **Lamm** och **Boman**, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition nr 82, med förslag till ny konkurslag m. m.

Av lagrådets yttrande över förslaget till lag om ackordsförhandling utan konkurs synes, att Stockholms köpmannaförening till lagrådet ingivit en skrift med hemställan om vissa ändringar i 4 § av berörda lagförslag. Köpmannaföreningens skrift till lagrådet fogas som bilaga till denna motion.

Av den kungl. propositionen inhämtas, hurusom justitieråden friherre Leijonhuvud och Edelstam samt regeringsrådet Linnér i realiteten funnit köpmannaföreningens hemställan välgrundad samt i anledning därav hemställt, att bestämmelsen att auktoriserad handelskammare må äga utan särskilt tillstånd meddela sådant bemyndigande, som omförmäles i lagförslagets 4 §, måtte utgå.

Utöver de skäl, som finnas omförmälda i köpmannaföreningens skrift och som av lagrådets ovannämnda tre ledamöter upptagits, skulle kunna anföras följande. Lagförslagets mening och avsikt har varit att direkt anknyta den nya ordningen till de redan befintliga tre stora ackords- och konkursavdelningarna. Varje försvagande av dessa, respektive varje decentralisation av verksamheten, motverkar ändamålet och försvårar för de stora avdelningarna att fylla sin uppgift. Nu kan det emellertid hända, att en person inom en ort, vilken åtnjuter anseende både för skicklighet och redbarhet, erbjuder sig att själv organisera dylik verksamhet å en ort och för sin person anhåller om den auktoriserade handelskammarens i orten bemyndigande enligt lagförslagets 4 §. Det torde då måhända ej bliva svårt för honom att med relationer till handelskammarens ledamöter erhålla sådant bemyndigande. Följden blir då den, att denna person sättes i tillfälle att driva ackordsförmedling som *förvärvsverksamhet*. Att detta icke är till gagn för sunda för-

hållanden i fråga om ackordsuppgörelser inom landet, ligger i öppen dag, då därigenom fritt spelrum lämnas för sådana okontrollerade och privata uppgörelser, som man just velat genom den från allt enskilt vinstintresse frigjorda organisationen effektivt bekämpa.

Köpmannaföreningen har i sin skrivelse även framhållit vikten av att ackordsavdelningarna bibehållas vid nu kraftigt genomförda centralisation med därav härflytande större förmåga att utan biinflytelser och fullt objektivt bedöma uppkommande spörsmål. Lagrådets ovannämnda tre ledamöter hava också erkänt riktigheten härav, men ansett onödigt i lagförslaget införa bestämmelse i sådant syfte, då Kungl. Maj:t i förekommande fall säkerligen skulle beakta denna synpunkt. Det torde dock ingalunda vara till skada att en så viktig principfråga fastslås i lagförslaget, på det för framtiden olika meningar ej måtte uppkomma angående lagstiftarens avsikt i här berört avseende. Fara härför föreligger onekligen, då chefen för justitiedepartementet icke upptagit köpmannaföreningens ändringsförslag, ehuru detsamma stötts av tre ledamöter av lagrådet.

På grund härav få vi hemställa,

dels att i 4 § av förslaget till lag om ackordsförhandling utan konkurs orden »Auktoriserad handelskammare äge utan särskilt tillstånd meddela bemyndigande», som ovan sägs måtte utgå,

dels att till samma paragraf måtte fogas ett så lydande tillägg: »Tillstånd att meddela bemyndigande, som ovan sägs, må ej lämnas förening av köpmän och andra näringsidkare, som i sig innesluter mindre antal än 150 engros-köpmän och fabriksidkare».

Stockholm den 12 mars 1920.

Herm. Lamm.

Gustaf Boman.

Bilaga.

Till lagrådet.

Då Stockholms köpmannaförening, som haft del av inom kungl. justitiedepartementet utarbetat förslag till ny konkurslag och lag om ackordsförhandling utan konkurs, erfarit, att dessa förslag nu skola underkastas lagrådets granskning, tillåter sig föreningen vördsamt fästa lagrådets uppmärksamhet på en punkt i berörda lagförslag, vilken erhållit en enligt föreningens mening ej fullt tillfredsställande konstruktion.

Lagförslaget om ackordsförhandling utan konkurs synes ha tagit hänsyn till den organisation, som på grundval av hittillsvarande lagstiftning kommit till stånd för tillvaratagandet av köpmännens intresse vid ackordsförhandling angående köpmäns gäldbundna bon utan konkurs. Denna organisation utgöres av tre så kallade ackords- och konkursavdelningar, organiserade inom de tre största köpmannaföreningarna, Stockholms, Göteborgs och Malmö. Dessa avdelningar hava en var till sitt förfogande en talrik personal och arbeta alla på sådan bas, att varje enskilt vinstintresse (t. ex. beträffande utredningsarvoden) blivit borteliminerat. Organisationer tar sikte på, att varje dylik avdelning skall inom sig innesluta en stor mängd engros-köpmän och fabriksidkare, samt att verksamheten inom varje avdelning skall vara så omfattande som möjligt i syfte att nedbringa de högst betydande omkostnaderna för personal, hyra, resor m. m.

Enligt det föreliggande lagförslaget skall god man för ackordsförhandling kunna bemyndigas dels av samtliga auktoriserade handelskamrar, dels av andra sammanslutningar av köpmän och andra näringsidkare, som erhålla Konungens tillstånd att bemyndiga god man. En följd av denna lagbestämmelse är givetvis, att kretsen av de korporationer, som med eller utan organiserade ackords- och konkursavdelningar bliva i tillfälle syssla med ackordsförhandlingar kan vidgas högst betydligt. Redan härigenom skulle de tre stora bestående korporationerna försvagas, deras arbetsmaterial minskas och följaktligen deras kostnader, beräknade på varje behandlat fall, proportionellt ökas. Faran ligger däri, att det är att antaga, att intresserade å åtskilliga orter skola komma att begagna sig av möjligheten att upptaga samma verksamhet, som nu utövas av ackords- och konkursavdelningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Tillräckligt antal engros-köpmän och fabrikanter saknas i allmänhet för att å smärre orter organisera en sammanslutning efter samma principer som de tre hittills existerande ackords- och konkursavdelningarna. Följden blir den, att de nytillkommande föreningarna till väsentlig del komma att bestå av detaljister och minuthandlare, vilka i regel icke äro fordringsägare i köpmansbon, men givetvis kunna hava stort intresse vid avveckling av gäldbundna dylika. Dessa detaljköpmän äro nämligen ofta nog konkurrenter med de ackorderande köpmännen. Uppenbart är, att deras intressen icke sammanfalla med fordringsägarnas. Så t. ex.

kunna konkurrenterna icke med blida ögon se en pågående realisation av lager, varför de måhända föredraga försäljning av lager på en gång på villkor, som ej äro för fordringsägarna fördelaktiga. En annan gång kunna konkurrenterna hava intresse att motarbeta ett ackord för att bliva av med en konkurrent i branchen på platsen. Understundom kunna konkurrenterna helst se konkurs med de möjligheter, som därigenom öppnas att till billigt pris komma över konkursboets varulager. En mindre sammanslutning av köpmän för viss ort har ej samma förmåga som de tre ovannämnda sammanslutningarna att se ett fall objektivt och handla därefter.

På grund av dessa synpunkter å frågan anser Stockholms köpmannaförening varje lagstiftningsåtgärd, som försvagar den nu rådande koncentrationen i ackordsförhandlingsverksamheten vara till skada för borgenärernas, d. v. s. engros-köpmännens och fabrikanternas intressen.

Nu skulle kunna invändas, att de stora sammanslutningarna fortfarande hava nyckeln till situationen i sin hand, då domaren aldrig kan förorda god man med mindre än att minst hälften av oprioriterade borgenärer med två tredjedelar av fordringsbeloppen på förhand skola hava förklarat ackordet antagligt. Om fordringsägarna underlåta att lämna dylik förklaring med mindre en av dem — eller deras flertal — gillad god man verkställt förundersökning, skulle en med de stora organisationerna konkurrerande verksamhet kunna effektivt förhindras. Detta resonemang synes teoretiskt riktigt, men håller ej streck i praktiken. Man får nämligen ej förbise, att det ofta nog är mycket svårt att sammanhålla de olika borgenärsintressena vid ackordsförhandlingar. Ett ej sällsynt fall är följande. En gäldenär söker först för ackordet vinna några fordringsägare på orten. Hjälp härtill söker han hos någon i orten boende person, som då och då sysslar med gäldbundna bons utredning. Därpå vänder han sig till några större fordringsägare, hos vilka han varit kund. Han vinner deras bifall till förslaget huvudsakligen genom avtal om fortsatt förbindelse efter genomfört ackord. Sedan sålunda en del fordringsägare förmåtts ingå på ackord, sker hänvändelse från hjälparen i orten till övriga fordringsägare. Dessa nödgas då taga ställning till det erbjudna ackordet, utan att sådan förundersökning, som ackordsavdelningarna kräva, föreligger. Somliga låta udda vara jämt och ingå på ackordet, andra motsätta sig ackordet, som det oaktat kan genom hemliga privata medgivanden komma till stånd. Ett av de huvudsakligaste syftemålen med ackords- och konkursavdelningarnas tillkomst var likväl just att förekomma dylika uppgörelser.

Om i orterna organiseras smärre föreningar av köpmän och andra näringsidkare, vilka erhålla tillstånd att bemyndiga god man, komma givetvis många gäldenärer i orterna, vilka helst vilja undandra sig de stora ackordsavdelningarnas kontroll, att hänvända sig till dylik lokal god man. Det honom lämnade bemyndigandet kommer då att anses som tillfyllestgörande skäl härför.

Stockholms köpmannaförening anser den föreslagna 4 § i lagen om ackordsförhandling utan konkurs vara otillfredsställande i två avseenden: nämligen dels genom att de auktoriserade handelskamrarna så att säga inbjudas att taga befattning med dessa för deras hittillsvarande verksamhet främmande frågor, dels genom att Konungen är oförhindrad att lämna det ifrågavarande tillståndet till vilken som helst förening av köpmän och andra näringsidkare. Föreningen tillåter sig därför till lagrådet hemställa dels att bestämmelsen om handelskamrarnas befogen-

het att utse god man måtte utgå, dels att såsom förutsättning för rätten att av Konungen erhålla tillstånd att bemyndiga god man måtte av lagen krävas, att sådan förening av köpmän och andra näringsidkare skall i sig innesluta minst 150 engros-köpmän och fabrikanter. En dylik bestämmelse skulle stödja strävandet att centralisera ackordsförhandlingsverksamheten till ett fåtal föreningar, men detta är endast till köpmanskårens fördel, såsom ovan närmare utvecklats.

Formen för den föreslagna begränsningen har sin fulla motsvarighet i den nya lagstiftningen angående arbetstidsbegränsningen, som förbehåller inflytande till allenast de mycket stora sammanslutningarna.

Stockholm den 16 oktober 1919.

För Stockholms köpmannaförening:

HERM. LAMM.

Hans Fr. Hansen.
